

JAES 'e ...

Prof. Dr. Mehmet Salih ÇELİKKALE

İstanbul Aydın Üniversitesi, KTÜ Deniz Bilimleri Fakültesi (Emekli Öğretim Üyesi)

Dünyada yaşam dediğimiz olgu, çok karmaşık, bir o kadar bütünsel ve ilintili bir kavramdır. Anlaşılması oldukça ilgi çekici bir çevre sarmalıdır. Çok büyük küsseli, çok yaşlı hayvansal ve bitkisel canlılarla, en hassas mikroskoplarla ancak görülebilecek kadar küçük ve genç canlıların birlikte yaşadıkları, çevreyi birlikte paylaştıkları bir doğa dengesidir bu sarmal. Canlılık dediğimiz olay ya da yaşam; hava, kara ve su ortamındaki süreçlerin tümünü sarmalamakta, kapsamaktadır. Her üç ortam arasındaki alışveriş kesiksizdir ve böylece açık bir sistemi oluşturmaktadır. Bu süreçenlik, "birini diğeri olmadan düşünemeyen" ekosistem tanımının da, ta kendisidir. Küçük büyük ayırımı olmaksızın tüm türlerin birbirine dostça el verdikleri, "olmazsan olamam" ilkesini benimseyen bir ekosistem. Bazen olumlu yönde destekleyebilen ya da zararlı olarak etkileyebilen tüm ilişkiler, elektronik akımlar yumağı veya beyindeki milyarlarca sinir ağı gibidir. Bu yumağın kısaltılmış bir adı da "doğal etkileşim" dir.

Doğal etkileşimdeki bu ilişkiler, canlı ile cansız; canlı ile canlı ya da cansızla cansız arasında sürüp gitmektedir. Ekosistemdeki bu ilişkiler düzenine "doğal denge" veya "doğa dengesi" diyoruz. Dengedeki küçük bir aksama, ağdaki ipliklerden birinin veya bir kısmının hasarı, hassas olan bu dengenin bozulmasına neden olur. Bir bireyin ya da bir türün adresi olan "habitatı", birçok türün müşterek paylaştıkları "biyotopu" etkilenmekle başlar. Sonra "ekolojik nişi" yani o bireyin ekosistemdeki işi bozulur. Etkilenen doğa dengesinin zarar görmesi bu nedenle "çevre bozulmasıdır" ya da "çevre kirlenmesidir". İster bireysel düzeyde küçük kütleleri etkileyecek şekilde, isterse bir ülke düzeyinde olsun; etkisi yine de globaldir, çünkü Dünya etkilenmektedir. İşte yaşam, bu kuralın hiç değişmediği doğal yasaları uygulama düzeninin kısa tarifidir. Yeterince yaşlı olan Dünya 'mızın bu düzendeki yasaların değişimine vereceği olumlu yanıtlar da, maalesef gün geçtikçe azalmaktadır.

Boy 19 m. ağırlığı 48 tona ulaşabilen bir Kambur balina, yüksekliği 4 m. ağırlığı 7 tona ulaşan bir Afrika fili, boyu 9 m. ve kalınlığı 1 m. ye varabilen Anakonda yılanı, boyu 120 m., çapı 7 m. olabilen Sekoya ağacı, yaşı 5 bin yıla varmış Çam ya da bir Selvi ağacı, 4 bin yaşındaki Zeytin ağacı; 0.5 mikron çaplı bir bakteri, en fazla 2 gün yaşayabilen bir kabuklu, sadece 48 saatlik ömrü ile bir böcek ile aynı yaşam sofrasında, yan yana yaşamı birlikte paylaşırlar. Yaşadığımız günümüz "bilim çağı"nda, çevre bilincine gerekli önemi vermesi gerektiğini bilen insan ise; aynı sofrada halen bir yer edinmemiştir. Üretici-tüketici -ayrıştırıcı üçgeninde, dünyanın sürdürülebilirliğini sağlayacak bilimsel çalışmaları yapabilecek tek tür olan insanın, bu araştırma ihtiyaçlarını bildiği halde umarsızca ve hoyratça kaynakları tüketiyor olması ne acıdır. Halbuki yapılacak olan her bilimsel çalışma, her araştırma sayesinde, toplum büyük kazançlar sağlayacak ve olası yanlışlıkların engellenmesine fırsat tanınmış olacaktır.

"Sürdürülebilir ve Yaşanılabilir bir Dünya" hedefli bu çalışmaları planlayacak, yürütecek, sonuçları değerlendirecek, yorum yapabilecek ve bunları kaleme alıp yayınlayacak olan tüm bilim insanlarına gönülden başarılar diliyor, sizin nezdinizde katkıları için şimdiden teşekkür ediyorum. Nitelikli çalışmaların yer alacağı bu derginin, her yıl artan bir ivme ile başarıya ulaşmasını arzu ediyorum. Diliyorum ki; "JAES" kısa zamanda uluslararası bir kimliğe kavuşsun. Siz genç bilim insanları ile çıkılan bu yolda, sunulan dileklerin gerçekleşmesi beni ziyadesiyle mutlu edecektir. İçten mutluluk dilekleriyle, başarılar...

Geliş tarihi: 30.11.2016

Kabul tarihi: 14.12.2016

* Başlıca Yazar Yazışma adresi:

Prof. Dr. Mehmet Salih ÇELİKKALE
İstanbul Aydın Üniversitesi, KTÜ Deniz Bilimleri Fakültesi,
Trabzon, Türkiye (Emekli Öğretim Üyesi)